

Gespreksnotitie voor het rondtafelgesprek van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid op donderdag 7 december 2017 over het RSJ-rapport 'Van detineren naar re-integreren'.

Inleiding

Slachtofferhulp Nederland volgt met belangstelling de ontwikkelingen in de regelgeving en beleid omtrent de terugkeer van veroordeelden in de samenleving. In dit verband wijzen wij onder meer op de brief aan uw commissie van 22 september 2017 inzake het woonverbod. Uiteraard onderschrijven wij het belang van een goed re-integratiebeleid ten aanzien van veroordeelden. De brief van de minister van 4 oktober 2017 aan uw Kamer over het re-integratiebeleid naar aanleiding van het advies van de Raad van Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (*Kamerstukken II* 2017/18, 28719, nr. 100) is echter volledig in de sleutel van de veroordeelde gesteld. De terugkeer van een dader in de samenleving en zijn re-integratie gaat evengoed het slachtoffer of zijn nabestaanden aan. In een goed re-integratiebeleid dienen hun belangen daarom stevig te zijn verankerd.

Voorwaardelijke invrijheidstelling

De verankering van de positie van slachtoffers of nabestaanden bij de terugkeer van de veroordeelde in de samenleving kan naar de mening van Slachtofferhulp Nederland het best worden gerealiseerd door een fundamentele systeemwijziging aangaande de beslissing over voorwaardelijke invrijheidstelling van de veroordeelde. De beslissing over voorwaardelijke invrijheidstelling zou moeten worden genomen door een 'Commissie Voorwaardelijke Invrijheidstelling', vergelijkbaar met de in Canada bestaande *Parole Board* (zie: <https://www.canada.ca/en/parole-board.html>). In deze commissie zouden ook de slachtoffers vertegenwoordigd dienen te zijn, waarmee de behartiging van hun belangen dan is verzekerd. Deze commissie zou kunnen beoordelen of de veroordeelde gelet op alle omstandigheden, waaronder de realisering van zijn re-integratieplan, in aanmerking komt voor voorwaardelijke invrijheidstelling en welke voorwaarden hieraan verbonden moeten worden, waaronder eventuele voorwaarden ter bescherming van het slachtoffer.

Slachtofferonderzoek

Slachtofferhulp Nederland pleit verder voor spoedige implementatie van het zogenoemde slachtofferonderzoek bij alle ernstige gewelds- en zedenmisdrijven. Bij verlop en vrijlating van een Tbs-gestelde wordt al onderzocht welke wensen het slachtoffer in dit kader heeft. Slachtofferhulp Nederland speelt een belangrijke rol bij de uitvoering van deze slachtofferonderzoeken. De minister heeft aangekondigd dat in 2017 wordt gewerkt aan het inregelen van een slachtofferonderzoek, net als bij de Tbs, in die zaken waar een ernstig gewelds- of zedendelict is gepleegd (*Kamerstukken II* 2016/17, 33552, nr. 29, p. 2). Ook hierbij heeft Slachtofferhulp Nederland medewerking toegezegd. De implementatie lijkt echter niet te vlotten. Hoewel het einde van 2017 nadert, is de stand van zaken voor Slachtofferhulp Nederland onduidelijk.

Woonverbod

Voor slachtoffers of nabestaanden kan het zeer belastend zijn als de dader na het uitzitten van zijn straf in hun omgeving komt wonen. Slachtofferhulp Nederland vindt dat de wensen van het slachtoffer of de nabestaande in dit verband nadrukkelijker door het Openbaar Ministerie dienen te worden meegewogen en in beginsel leidend dienen te zijn. Ook als dit tot een woonverbod zou leiden.

Perspectief Herstelbemiddeling

Tevens zou tijdens detentie en verlop van de dader de mogelijkheid van bemiddeling nadrukkelijker dienen te worden gezien, om een onverwachte confrontatie met de dader na detentie voor te zijn. Ook in het geval de wensen van het slachtoffer op gespannen voet staan met de resocialisatie van de dader kan contact tussen slachtoffers en dader mogelijk tot een oplossing leiden. Perspectief Herstelbemiddeling (voorheen: Slachtoffer in Beeld) kan hierin een belangrijke rol spelen.

Schuldsanering

In de eerder genoemde brief van de minister is aandacht voor de schuldsanering van de dader in verband met zijn resocialisatie. Ondanks de voorschotregeling komt het in bepaalde gevallen voor dat de dader aan het eind van zijn detentie de schade niet aan het slachtoffer heeft vergoed. Dit is voor slachtoffers moeilijk te verteren. Slachtofferhulp Nederland vindt dat een onwenselijke situatie. Het niet vergoeden van de schade van het slachtoffer dient in beginsel aan voorwaardelijke invrijheidstelling in de weg te staan. Eventueel zou moeten worden bekeken of de minister in de zaken waarin de nog verschuldigde schadevergoeding resocialisatie in de weg staat, alsnog de schade door de staat kan worden vergoed.

Conclusie

Slachtofferhulp Nederland pleit voor het instellen van een Commissie Voorwaardelijke Invrijheidstelling, als structurele oplossing voor het verankeren van slachtofferbelangen in dit verband. Op kortere termijn vinden wij snelle implementatie van het slachtofferonderzoek bij ernstige gewelds- en zedenmisdrijven van groot belang. Bij de beoordeling of een woonverbod dient te worden opgelegd moet het slachtofferbelang zwaar wegen. Tevens dient meer gebruik te worden gemaakt van herstelbemiddeling bij detentie en verlop en indien de wensen van het slachtoffer en het belang van de dader moeilijk met elkaar zijn te verenigen. Tot slot zijn wij van mening dat er een oplossing dient te komen voor openstaande schadevorderingen van slachtoffers op het moment dat de dader voor voorwaardelijke invrijheidstelling in aanmerking komt.